

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:

Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Иван Маширевић

Бр. 12.	Илази једанпут ме- сечно	Цена је листу на годину 4 К. или 5 дин.	Година IV.
---------	-----------------------------	--	---------------

На почетку пете године!

„Српски Пчелар“ је први српски пчеларски лист, који се одржао кроз четири године и који ево 1. октобра о. г. ступа у име Божје и у пету годину свога живота. Када би срачунали колико и како је „Српски Пчелар“ до сада радио, шта је урадио и колико је пожео успеха, ми бисмо из тога рачуна сасвим непристрасно извели да је „Српски Пчелар“ онолико и онако радио колико је могао и како је требао, а према раду и успеху је толико пожео да може бити задовољан.

Најлепши успех „Српскога Пчелара“ је „Српска пчеларска задруга у Руми.“ Но док има Срба пчелара који не ће да ступе у заједницу „Срп. пчеларске задруге“, док рационално пчеларство не продре у све слојеве народа и не добије народноекономски значај; док „Српски Пчелар“ буде имао само толико претплатника да може једва у овом облику излазити, дотле „Српски Пчелар“ не може бити потпуно задовољан. „Српски Пчелар“ ће

се и даље трудити колико год буде могао да унапреди „Српску пчеларску задругу у Руми“, као своју пчеларску заједницу, да унапреди и себе а све ради тога да унапреди рацијонално пчеларство у народу управо да унапреди народ.

Па ту сврху право је да помогну сви пчелари и сви пријатељи пчеларства и сви пријатељи народа. *Зашто позивамо на свршешку ове пчеларске године све пчеларе и пријатеље пчеларства и народнога добра да помогну од своје стране овај рад* Своју приврженост и помоћ за унапређење рацијоналног пчеларства може сваки указати ступањем у чланство „Српске пчеларске задруге у Руми“.

Чланови утемељачи плаћају једном за свагда 50 круна и то или у један мах или у три годишње рате.

Редовни чланови првога реда плаћају годишње шест круна.

Ови чланови осим свих погодности, које пружа „Српска пчеларска задруга у Руми“ својим члановима, добијају и орган друштвени „Српски Пчелар.“

Редовни чланови другога реда плаћају годишње 2 круне и зато ће добивати осим осталих погодности као чланови „Срп. пчеларске задруге“ још и по неку поучну пчеларску књижицу.

Претплатници „Српскога Пчелара“ који нису чланови ни утемељачи ни редовни првога реда плаћају у име претплате 4 круне годишње.

Претплата се шаље уредништву „Српског Пчелара“ а чланарина „Српској пчеларској задрузи у Руми.“

О истресању меда.*

Каже се, да је ројидба појезија пчеларства; — и у истину ројидба је велико уживање за пчелара. Али има нечега у пчеларењу што је пчелару милије и од саме ројидбе, а то је — истресање меда. За пчелара уопће, а посебно за почетника, нема веће среће и уживања, него

* Добили смо више писама са стране, у којима се е похвалом великом говори о чланцима г. Ђорђа Коларовића, пароха. Његови се чланци из пчеларства најбоље допадају многим пчеларима. Ми се од своје стране радујемо

када му на пчелињаку први пут зазуји благословена справа славнога Хрушке и из ње потеку злаћане струје прекрасна меда.

Што је ратару и виноградару берба, то је пчелару истресање меда. Разлика је само у томе, што они први беру једанпут у години, а пчелар ужива ту срећу више пута преко године. Јер, од како је пчеларски свет усрећен Ђерзоновом кошницом, берлепшевим оквиром и Фрушкином центрифугалном справом, названом центрифугалком или истресаљком, од то доба не мора пчелар да чека до јесени бербу на своме пчелињаку.

Центрифугална справа удвостручила је вредност Ђерзоновој кошници, учинила је, да је истресање меда право задовољство и весеље за сваког пчелара, јер пчелар не мора више са сузом у очима да долази до меда. Док је пчеларска берба за пчелара стара кова био посао колико радостан толико и жалостан, јер није могуће било доћи до меда а да није пре своје миле и вредне радилице страшно смрћу потаманио. Данас је истресање меда посао пун весеља за пчелара, јер поред тога што више пута преко године пуни своје судове златним соком пчелињим, његове миле пчелице остају здраве и веселе.

Па пошто се налазимо у средини доба, када треба да се јека центрифугалке разлеже на све стране, држим да ће добро доћи пчелару почетнику, ако о истресању меда мало опширније проговорим.

Истресање меда је доста тежак посао за почетника, кога треба као и сваки други посао знати и умети као што треба урадити, јер није забадава речено: „боље умети него имати“.

Можда ни један други посао на пчелињаку не карактерише боље пчелара, него истресање меда. Хоћеш ли да познаш, ко је какав пчелар, отиди му на пчелињак када истреса мед; па гледај, како вади оквире из кошница, како стреса пчеле, које оквире и колико вади,

да су ти пчелари погодили и наше мишљење и ми честитамо г. Коларовићу да су не само његови чланци из пчеларства добри по садржини и да стоје на висини данашње науке него да је стекао и особиту рутину у излагању својих мисли да га мора сваки пчелар разумјети, а при том му је још и јевик српски коректан и лак.

Гл. уредник.

како отвара и затвара кошницу и т. д. па ћеш одмах моћи познати, са каквим пчеларом имаш посла.

„Очи су не сите“ каже пословица, па зато многи пчелар гледајући више у празне судове за мед, слабо се обазире на стање својих кошница и на пашу свога краја; те више пута из претеране жеље да своје судове што пре напуни медом осакати а често и упронасти своје кошнице.

Други опет вадећи оквире и отресајући пчеле са истих, немилосрдно их гњечи перушком а ако још по коју жаоку добију, изгубе главу те управо пчеле мрцваре гњечећи их оквирима, заклопцем, вратима и т. д. тако да сутра дан можеш пред кошницом наћи мноштво измрцварених јадница, које као жртва раздражености и несмотрености пчелареве пронадоше.

Неки опет отресајући пчеле са оквира, тако умеју бити нервозни да често са пчелама истресу из оквира и сат с медом, те направе у кошницама чудо и покор; и најпосле некеме после свега рада и посла мед се поквари.

Да би се пчелар почетник од свега тога сачувао, говорићу: 1.) О времену када треба мед истресати. 2.) О вађењу пуних оквира из кошница и враћању празних. 3.) О справама и стварима, које ваља имати при руци приликом истресања меда 4.) Како се мед истреса и 5.) О судовима за прихваћање и чување меда.

1.) Што се тиче времена, када треба мед из кошница истресати, о томе пчелари разно мисле. Једни говоре да мед ваља истресати када га пчеле сасвим заклопе. Други тврде, да треба чекати док су $\frac{2}{3}$ ћелица заклопљене. Неки опет говоре, да је мед добар за истресање чим су ћелице пуне; а неки кажу, да треба истресати чим пчеле почну мед заклапати. Једни кажу: када отресем са сата пчеле, а мед при том не излеће из ћелица, можеш га истресати, јер је зрео. Неки пак пчелари кажу, да се приликом истресања меда ваља управљати по времену; у пролеће и у кишовито доба године када је дакле нектар воденији треба дуже са истресањем чекати, међу тим у сушно доба и када су врућине,

може се мед и раније истресати, јер се пре из њега сувишна вода испари. Други опет говоре, да се може мед истресати, када недељу дана постоји у кошници, био он поклопљен или не.

Као што видимо мишљења су различита. Што се мене тиче, ја држећи се упутства г. проф. Живановића истресам мед чим пчеле почну горње ћелице заклапати, и могу се похвалити, да ми се мед нигда покварио није, нити сам кадгод са медом имао кубуре. Ја имам у стакладима меда стара више година, који је тако кристалисан да се једва може ножем сећи, дакле држи се врло добро, ма да је истресан из не сасвим поклопљена саћа. Ако се је коме мед покварио, држим да ће томе пре бити узрок нечисти судови, непажња приликом рада око меда, стаје где се мед држи и т. д. него то што је мед истресан из непоклопљенога саћа.

(Свршиће се.)

Ђ. Коларовић.

В о д а.

Као и друге животиње тако и пчеле не могу живјети без воде. Воду дакле пчеле пију, вода им треба за живот, за стварање млијеча, вода им треба да кристализован мед течним начине. Воду пчеле не остављају у ћелице као што остављају мед и цвјетни прашак, него је одмах употријебе на оно, што им је потребно. Природа им пружа воду у свако доба, зато је и не остављају у ћелице. У љето налазе воду по барицама, потоцима, по лишћу као росу и т. д., а у зиму у кошници од паре стварају се капљице на зидовима од кошнице. Пчеле дакле не могу добро презимити у кошници, у којој нема влажнога ваздуха. У кошници, која је сувише утопљена, јесте сух ваздух, који рђаво утјече на крв пчелињу. Сувише сух ваздух извлачи влагу из крви пчелиње и од њега се брзо мед кристализује. Пошљедица је тога, да пчеле не могу кристализован мед употријебити, морају тражити воде, а будући да је у кошници нема, то је морају тражити напољу ван

кошнице. Пошљедица је дакле од сувише топле кошнице, у којој мора бити сух ваздух, да пчеле постају болесне, јер им крв губи влагу, а друго мед се кристализовао, па га не могу употријебити и њиме надокнадити оно што су у крви изгубили. Морају дакле да излијећу напоље из кошнице да траже, па на зими мјесто воде нађу смрт. Зато пчелар, који је своје кошнице сувише утоплио, не зна, гдје су му пчеле из кошнице, како су му зими пчеле нестале, кад их нема под кошницем на патосу мртвих. Кошнице, које се сувише утопле, немају влажнога ваздуха, који је потребак за живот пчелињи и да се мед не кристализује. Ја сам покушао да гдјекоје кошнице ни мало не утоплим и те су увијек најбоље презимиле. Од то доба ја пред зиму метнем мало сламе под кров наостријешене, која скоро и не држи никакву топлину и без које би могло бити, оставим свијех петнаест оквира у кошници, наравно десетак пуних меда а пет празних. У тако узимљеној кошници мора бити ваздух влажан, јер јој је и лѐго доста дугачко 10—12 см. и широко 2 см. Ја нијесам никад опазио да су ми се друштва преко зиме сасвијем смањила него су увијек јака из зиме изашла. То је зато, што нијесам својих кошница преко мјере утопљавао, те је у њима био увијек влажан ваздух, који није дао меду да се кристализује, и задржао пчеле да не траже напољу воде. Нијемци преко мјере утопљавају своје кошнице зими, за то им и пчеле рђаво презимљавају. Мед им се кристализује зими, па морају зими и своје пчеле да поје. То је пак неприродно и пропаст друштву. Кад су пчеле у дупљи у шуми, ко их ту поји? Пчела зими треба да мирује, а појење тјера пчелу на рад, да кристализовани мед раствара. Као што биљка мирује зими, тако и пчела мора мировати. Једно је за друго привезано. Како пчеле у шуми лијепо презиме у дупљи каквој, која има грдни отвор за лѐго. Али у таквој је дупљи и влажан ваздух. Пчели дакле пружа сама природа воде у зиму кад је природно узимљена. Природно је кошница узимљена кад је у њој влажан ваздух, који се претвара у капљице, које чине мед влажним и не да, да се кристализује. Пчелињи живот мора бити зими сведен на најнижи ступањ живота, а то може бити кад није топло у кошници. Живот се пчелињи са цвијетом спушта, а са цвијетом се подиже т. ј. кад биље

почне тјерати и цвјетати, онда се и живот пчелињи подиже, а кад цвијеће почне венути, почне се и живот пчелињи стишавати да не кажем гасити. Равнотежа мора бити између природе ван кошнице и пчела у кошници. Кад природа ван кошнице почива, мора и пчела почивати. Ако је ван кошнице врло јака хладноћа, пчела ће знати подићи топлину у кошници. Мед је материјал за огрјев. Он топлину ствара. У којој кошници има меда добро и јако друштво, ту се онда не треба бојати хладноће. Не смије дакле кошница бити здраво утопљена, јер топлина буди пчелу на рад, угјече рђаво на крв њену и кристализује мед. А то све упропашћује друштво. Друштво пчелиње мора зими мировати, живот пчелињи мора бити сведен на најнижи ступањ живога. Он мора корачати заједно са природом ван кошнице. А то ће бити, ако кошница није сувише утопљена, ако у њој има доста влажна ваздуха. Воде дакле и зими треба пчела, а воде ће бити у кошници, ако је кошница умјерено узимљена.

Гл. уредник.

Друга редовна главна скупштина „Српске пчеларске задруге у Руми“.

држана 17. (30.) августа о. г. у Карловцима.

„Српска пчеларска задруга“ у Руми“ има до сада још мало чланова, но задовољна може бити што су јој ти чланови ревносни. То је засведочила и лањска скупштина у Руми, а и овогодишња у Карловцима. У заказани дан сабрало се у Карловцима у велику гимназијску дворницу преко *седамдесет* пчелара и чланова „Српске пчеларске задруге у Руми“ са свих страна. Међу овима највише је било свештеника. Осим пчелара и чланова задруге било је много посетилаца ове скупштине од интелигенције Карловачке.

После девет сати заузме председник задруге г. *Т. Богдановић* председничко место а тајник преч. г. *М. Шаула* тајничко. Председник поздрави присутне добродошлицом, отвара скупштину и позива на рад по дневном реду.

Тајник г. Марко Шаула обилази дневни ред, али је уверен

да му нико замерити неће. Поздравља лепим и кратким говором г. проф. *Јована Живановића* у име „Српске пчеларске задруге у Руми“ као јубилара, који је навршио 25 година вредна и успешна рада на пољу рационалног пчеларства. *Скупштина* се одазива устајањем и клицањем: Живио отац рационалног пчеларства!

Тајник г. Марко Шаула позива скупштину да изашље из своје средине изасланство *Његовој Светости патријарху Георгију* као своме почасном члану да према узвишеној особи *Његовој* саопћи му дневни ред и позове га у скупштину.

Скупштина се одазива живио патријарх!

Председник моли г. г. игумана *Сергија Попића*, *Др. Мишу Поповића* и *пароха Симу Араницкога* да оду *Његовој Светосги* и изврше решење скупштине.

Тајник позива присутне чланове, који желе да учествују с правом на овој скупштини а нису одговорили дужности, да то изволе учинити.

Многи се пријављују лично за нове чланове између ових за чланове угемелаче пријављују се: г. г. прота и ректор богословије *Ј. Вуковић*, *Чика-Стева Поповић*, прота *Димитрије Руварац*, професори богословије *Др. Георгије Летић*, *Јован Живковић* и *Валеријан Прибичевић*.

Тајник чита извештај управног одбора о раду истога у минулој години, који је штампан у 11. броју „Српскога пчелара“, који узима скупштина на знање без примедбе.

Благајник г. Фердинанд Ристер подноси скупштини благајнички извештај по којем Задруга има готовине 600 круна.

Др. Миша Поповић као изасланик скупштински реферира да су извршили решење скупштинско пред *Његовом Светошћу* који их је љубазно примио, пожелео скупштини сретан рад и успех и обећао и у будуће своју помоћ друштву, али да није могао на скупштину доћи.

Г. Станисављевић парох реферира скупштини да је избрани одбор прегледао и испоредио благајничке рачуне и исправе и нашао све у потпуном реду.

Председник се захваљује у име своје и у име управног одбора на части и поверењу те позива да се пређе на другу тачку дневног реда т. ј. на избор нове управе те предаже г. г. *Јована Живановића*, *Дим. Станисављевића* и *Ивана Маширевића*

као кандидациони одбор и на основу скупштинског закључка позива споменућу господу да се повуку у побочну одају и кандидидују нови управни одбор.

После неколико тренутака враћа се исти одбор те г. *Ив. Маширевић* реферира да је одбор оваку кандидациону листу саставио: за председника г. *Теодора Богдановића* великог газду из Руме за потпредседника г. *Богдана Новаковића* кот. предстојника Румског, за тајника г. *Марка Шаулу* пароха Румског, за благајника г. *Фердинанда Ристера* газду Румског, за чланове одбора: г. г. *Борђа Коларовића* пароха, *Васу Латинкића* пароха, *Сергија Попића* игумана, *Дра Јована Шевића* кр. бележника, *Дра Мишу Поповића* адвоката, *Коломана Јанчоа* начелника румског, *Милана Коњовића* учитеља, *Милутина Стојадиновића* јеромонаха, *Г. Путника* учитеља, *Ивана Каменара* учитеља.

Скупштина усваја предложену листу једногласно кличући живели.

Председник позива скупштину да пређе на трећу тачку дневног реда т. ј. на расправљање питања: „како да се умножи број чланова задруге.“

Тајник истиче укратко да је одбор до сада чинио све што је знао и могао да се умножи број чланова задруге, моли и присутне чланове скупштине да и они својим саветима помогну да се до што бољега успеха дође.

Чика Стева В. Поповић подужим леним говором предлаже 1. да се сваки члан задруге труди да речју, писмом и т. д. уведе нових чланова у ову задругу 2. да ова скупштина изда проглас кроз листове у народ и, да се позову листови особито политички да прештампавају одабране ствари из „Српског Пчелара“ и народу пчеларство омиле тако исто да пчеларство продре у народ путем календара. И обратити се на имућне Србе и заводе с позивом да буду добротвори овој задрузи.

Скупштина усваја све предлоге и поздравља говорника клицањем.

Г. Ив. Маширевић предлаже да се позову они пчелари, који би се хтели примити за поверенике ове задруге нека се пријаве, а они повереници, који неће ту дужност да врше да се одрекну те дужности и известе одбор равнања ради.

Г. Богдан Новаковић усваја све истакнуте предлоге, али мисли да би најбољи начин за бројно унапређење ове задруге

био, када би се 1. придобиле многе основне школе за чланове, које би стварале пчеларске генерације и 2. када би ова задруга имала два путника учитеља за пчеларство, који би сваке године у извесно доба путовали по неким опћинама и будили интерес за пчеларство. Говорник мисли да би се могли већ сада ти учитељи хонорирати са 400 кр. а уједно им изградити бесплатан подвоз. Позива скупштину да ако усваја ове предлоге или сама и изведе или да преда одбору да их изведе.

Скупштина усваја све предлоге и уступа их одбору да их изведе, а г. предстојника Новаковића као говорника, и који је већ досада у својем котару прибавио задрузи многе школе за чланове поздравља одушевљено.

Председник саопћава да су на дневном реду евентуални предлози.

Тајник пре но што би ко други предложио има да поднесе скупштини два предлога од стране управног одбора и то : управни одбор предлаже 1. г. *Ђорђа Коларовића* пароха као најврснијег сарадника „Српског Пчелара“ органа друштвенога за дописнога члана „Срп. пч. задруге у Руми“ и 2. г. *Ивана Маширевића* проф. катихету предлаже управни одбор ради заслуга особито на пчеларској књижевности за почаснога члана „Срп. пч. задрузи у Руми“.

Скупштина једногласно усваја предлог управног одбора и поздравља споменуто господу.

Г. Иван Маширевић као одговорни уредник „Срп. Пчелара“ у споразуму са г. *Јов. Живановићем* главним уредником предлаже г.г. *Васу Латинкића* и *Марка Шаулу* као сараднике „Српскога Пчелара“ и ревностне раденике срп. пчеларске задруге у Руми за дописне чланове ове задруге.

Скупштина једногласно усваја и поздравља изабране.

Иван Маширевић предлаже да се § 6 под а) друштвених правила измени по да се не усвоји измена која је донесена на лањској скупштини а која још није потврђена него да се измени тако, да изостану редовни чланови другог реда, из разлога што се такви чланови и не пријављују и што ова задруга према својим материјалним приликама не може одговорити захтеву да за чланове другог реда приреди календар.

Г. Радослав Марковић парох мисли да би добро било да

се остане при првој редакцији а дотле док не буде задруга могла приредити календар да се реши те обвезе.

Чика Степа В. Поповић предлаже да се у место календара док га задруга не буде могла издавати набаве и дају члановима другога реда јевтине пчеларске књижице као: „пчеларске библијотеке“, дела *Ив. Маширевића* издање „Матице Српске“ из Коњевићеве задужбине.

Скупштина усваја предлог *Чика Стевин*.

Ив. Маширевић пита скупштину где да се одржи скупштина до године.

Скупштина решава да се одржи у *Ст. Пазови*.

Тајник саопћава скупштини да је задруга изгубила ревноснога члана и пчелара † архимандрита П. Телечкога. Спомиње његове заслуге и позива скупштину да му ода почаст устајањем.

Скупштина се одзива устајањем и клицањем слава му.

Председник саопћава да су на дневном реду предавања и позива г.г. предаваче да изволе редом приступати.

За предавања се пријавили г.г. *проф. Живановић, М. Каменар, Ђ. Коларовић, В. Латинкић, М. Шаула и Иван Маширевић*.

Први приступа предавању г. *Живановић*. Предавање му „*Др. Луј Бихнер и пчела или старошчелари и младшчелари*“ слушају присутни са великом пажњом.

Чика Степа В. Поповић под утиском лепога предавања г. *Живановића* устаје и бираним речима се захваљује предавачу и као члан ове задруге а и лично као уредник „*Орла*“ најстајијем сараднику своме који већ 25 година у „*Орлу*“ пише пчеларске чланке, захваљује се на овом предавању, које ће бити штампано у овогодишњем „*Орлу*“ и који ће бити украшен и ликом г. *Живановића* и пчелињаком његовим. Да могу сви чланови задруге имати овај „*Орао*“ моли скупштину да прими као његов поклон 200 комада овогодишњег „*Орла*“, које намењује члановима „*Српске пчеларске задруге*.“

Уједно предлаже да се захвалност од скупштине предавачу уведе у записник. Бурно живио *Чика Степа* био је одзив скупштине као знак одушевљеног пристајања.

По томе приступа предавању г. *Иван Каменар* учитељ из *Ст. Пазове*, које гласи: „*Како, где и зашто пчеле убадају.*“ После овога предавања држао је г. *Ђорђе Коларовић* предавање

О прихрањивању. И ова предавања пропратила је скупштина великом пажњом и изразима захвалности предавачима*

Како је био већ скоро један сат после подне, остала предавања морала су изостати.

Председник се захваљује управи гимназије што је уступила дворану.

Чика Стева се захваљује председнику на труду.

Председник моли г. г. проф. Живановића и Ив. Маширевића да оверове записник и затвара скупштину.

Истога дана после подне скоро сви пчелари изашли су на пчелињак г. Живановића где су г. Иван Маширевић и г. Жарко син г. проф. Живановића показивали кошнице пчеларске прибоје и поучавали присутне појединим радовима.

Дописи.

Кошнице у Босни.

Колико је год за пчеларе важно питање: да ли да се пчелари с кошницама с покретним саћем или са непокретним? — исто је тако за оне пчеларе, који пчеларе са покретним саћем, важно питање: који је систем кошнице са покретним саћем најпрактичнији и за разумно пчеларење најкориснији?

Повијест пчелина засијеца у најстарије давине, али се у тој старини није много допринијело на развитак и унапређење ове важне гране народног господарства. Код нас се пчеларило највише по манастирима, гдје су ревни калуђери преостатак свега времена трошили на пчеларство, да би се тако производњом воска могло лакше удовољити црквеној и вјерској потреби народа. Осим калуђера у великој су се мјери бавили пчеларством аге и бегови, који су у својим кућним баштама намјештали пчелињаке, а осим тога ширили су пчеларство и међу тежацима као потчињеним својим кметовима.

Цијело то пчеларење оснивало се на најпростијем начину са кошницама већином плетарама, издубеним пањевима и у зидње вријеме са дашчаним стублима, а о кошницама са покретним саћем у нас нико ништа не знађаше. Никоме није било ни на крај памети, да се и најмање задубе у пчелињу природу,

* Ова предавања биће штампана у „Српском Пчелару“.

да је проучи и штогод открије. Пчеле су радиле по свом природном нагону онако, како су хтјеле, а сами пчелари држали су то као њеки Божјом руком утврђени закон, који нико није могао преиначити.

Када је славни Ђерзон дошао на ту мисао, да удеси кошнице са покретним саћем, „у којима ће се моћи и руком и оком свакуда допријети, пчеле мотрити, надзирати и држати у власти“* — тада је ова замисао у свих просвијећених европских народа објеручке примљена и у праксу уведена. Но овај проналазак остао је код нас непознат, јер народ немађаше никаквога саобраћаја са осталим образованим свијетом, од кога би то могао попримити.

Најскорашња промјена државне управе у нас потисла је у неколико пчеларство у назад, јер њеки дио дотадањих пчелара, ага и бегова, исели се из земље и тада своје пчеларство уништи, а на остатак држава удари десетину, да се од сваке нађене кошнице плаћа по 10 новч. државног пореза. И ако је овај порез био незнатан, ипак је доста дјеловао на штету пчеларства, јер наш сељак у својој празновјерици чврсто вјерује, да његове пчеле, ако му их странац види и преброји, неће моћи никад напредовати. Ради тога су их крили по шикарама и коврима, а уз то по мало и утамањивали.

Када су се у земљи почеле отварити школе, мјестимице су уз исте начињени и пчелињаци, у којима су учитељи почели пчеларити с кошницама са покретнм саћем. Идеја ових пчелара у неколико је ухватила коријена код богатијих трговаца, ага и бегова, али у сељачком елементу остала је просто непажена. Ови нови пчелари (народни учитељи) поприлили су као најпосреднију модерну „Американку“, коју некако баш тада бијаше професор Јован Живановић преустројио и за наше прилике удесио. Американка је прилично код нас распрострањена, а њеки су пчелари у своје пчелињаче увели и разне друге кошнице.

Ето на каквом је темељу пчеларско друштво требало започети свој рад. Посве је јасно, да је пут био посве неуглађен, а исто тако је било веома тешко изабрати начин, како би се тај пут што лакше угладио. Као њеком иницијативом друштво је предузело, да међу своје чланове рашири кошнице, које има

* Квирин Броз, Пчеларење са покретним саћем, Загреб 1892., стр. 9

бечко пчеларско друштво (Wienervereinsständer). Прве године су се ове кошнице прилично распрострањиле у земљи, али се осјетила потреба и вриједност Американке, јер се са Американком већ у неколико пчеларило у нас. Ради тога је друштво препоручило и Американку.

На завршетку ми је напоменути, да је пчеларска подружница у Фојници преузела на се, да израђује све врсте кошница, и отуда их по јефтину цијену разашиле на све стране. Централни одбор израдио је код зем. владе дозволу, по којој та подружница може сјећи дрва за кошнице без уплате шумарске престојбе, само да кошнице буду што јефтиније, како би их могао и сиромашнији сељак набавити. Осим тога земаљска је влада ослободила од пореза све оне кошнице, које су са покретном радњом. Тако и треба! Треба знати, да је од велике важности ширење ове идеје међу сељаштвом, јер ако пчеларство не продре међу сељаке и тамо не ухвати чврста коријена, онда се није скоро ништа ни учинило у томе погледу, нити се Бог зна колико унапријед коракнуло!

Сарајево, на Илић дан 1900.

Сава Ждраловић.

П а б и р ц и

Две матице у једној кошници. Госп. Тома Округић инжењер трговшта Руме има у једној доста јакој Живановићки две, по спољашњости судећи, потпуно здраве матице. Свака несе јаја на своме крају кошнице а често се и приближе једна другој, тако, да су на оквирима једном до другог. Једна је црнкаста а друга више жућкаста и кад се гледа на стакло не може се ни на једној опазити какав недостатак и обадве су једнако маљаве, по чем се може закључити, да су обе младе. (Ја мислим да је то исти случај као онај, што смо га споменули у 7. броју од II. године „Српског Пчелара“. Јесу ли обје матице младе или је једна матора као што би и требало да је видјеће се на прољеће. Ја држим до прољећа да ће једна умријети, и то матора, као што то бива обично. Гл. уредн.)

— У Швајцарској у Луцерну има пчелињи музеј, који вриједи десет хиљада круна и сваке га године походе до хиљаду похођана. Музеј има седам група. У првој групи представљају нам зоолошки препарати пчеле и сродне врсте пчелиње и непријатеље пчелиње. У другој је групи восак, саће, фосилно саће, различити восак за трговину, вјештачко саће, ствари од воска начињене. Трећа група показује нам медове са различитих висина и из разних земаља. Разли-

чите рђе и анализе рђе казује нам четврта група. Пета група казује нам различите кошнице са непокретним и покретним саћем и различите справе и судове. У седмој је групи књижевност, која има 500 књига пчеларских, 60 новина пчеларских и 40 из других грана економских и која има многе илустрације и фотографије многих пчелињака и знаменитих пчелара и интересантне хербарије.

У броју 7. и 8. „Hrvatske pčele“ пише уредник њен о „вртарско-пчеларском листу“ што излази у Сарајеву ово: „У стручну се оцјену не ћемо за сада упуштати, али радошћу (!) констатовати морамо, да су поједини чланци у том листу приказани лијепо и глатком хрватином“. Ми бисмо рекли да та лијепа и глатка хрватиња заноси на српски. Даље у истом броју Hrvatske pčele пише њен уредник о „Naputku u pčelarstvo“ од Страмбаха ово: „Да у њој (у Naputku u pčelarstvo) налазимо множину нејасних напутака криво је тому много и то, што је писац њемачки мислио, кад је хрватски писао.“ Боже мој! то смије уредник Hrvatske pčele да каже, који и не зна друкчије мислити него њемачки. Да је то истина што кажемо, показаћемо најновијим бројем (7. и 8) Hrvatske pčele. У том броју има чланак: „Биологија и физиологија пчелца“. Под тијем чланком није нико потписан, дакле онда ће бити уредников. Тај чланак мирише на мед, који су скупиле пчеле туђице, које стоје под неододљивим законом природним, који их гони да сабирају мед ма из туђих кошница. Али на страну то, ми овдје требамо да кажемо како Богдан њемачки мисли или боље чита, а преводи лијепо и глатком хрватином. Чујте ову реченицу из тога чланка: „Ствар је могла остати неоспорива, само док је човјек несмучен бољом спознајом, с преносом имена такођер уредбе људске државе примијењивао.“ Не ће ли који читалац Hrvatske pčele запитати Богдана за то: Да што ми ти да што? Хајде! још које даштање да задамо Богдану. Ево га: „Ми кажемо овдје навлаш „према околности“ великој самосталности, јер уски, ако и тајинствени (!!!) и на око неовисни односи постају међу пчелцем и пчелама, које одлијећу и долијећу, одношаји, који стоје час ван гјерају, час привлаче, а напокон и одбијају, то опажа сваки пчелар, а на посе право брижан истраживалац“. Ето! за така даштања добива управо Hrvatska pčela 1200 круна, а „Српски Пчелар“ не може да се удостоји ни препоруке за српске школе, него се иште стручњак да каже своје мишљење о њему. Ево ми позивамо г. Богдана јавно као стручњака нека каже своје мишљење о „Српском Пчелару“ по души својој. Ако не би хтио, ми ћемо онда једно по једно даштање из Hrvatske pčele вадити из својера чегмедета, које је изненађења за Hrvatsku pčelu препуно, да се једва отвара. Али не ћемо још стати, него ћемо још једно даштање Богданово навести. Ево га: Овдје се показује такођер и како далеко се протеже наше органско схваћање. Код пријашњег мишења, да је пчелац држава и поједина бића самостални организми с вољом била је многа важна уредба пчелца превиђена, и нутарњи савез догађаја остао је сакривен, те је у научним књигама у најбољем случају био

у раздијељеним параграфима обрађен и то много пута протусловјима тумачен, или је појетичким начином говорено о мислима, о ројењу и пучким скупштинама, што је досљедно водило до у својој нутрини несавезне праксе и до појединих рецепта“. Ја нећу то даштаће разрешавати, него остављам хрватским стручњацима нека разријеше. Ако разријеше, онда Hrvatska рчела заслужује још 1200 круна потпоре. Али ја ћу још да запитам г. Богдана за оно „наше органско схваћање“, што он каже. А зар то није Герстунгово схваћање него Богданово? Диклову ипотезу присвојио је за своју, па ево и Герстунгово „органско схваћање“ већ би присвојио за своје г. Богдан. Мора бити да на његову пчелињаку има много туђица, па се на њих угледао!

Гл. уредник.

Исправак.

У 11. броју „Српскога Пчелара“ на стр. 172. стоји „желудца“ мјесто „желуца.“ Оно је д уметнуо слагач, који нам је обрекао, да неће више то чинити.

Дужницима!

Молимо све дужнике да свој дуг што пре измире. Неуредне старе дужнике који неће да плате свој дуг предаћемо адвокату који ће својим начином дуг истерати.

Администрација „Срп. Пчелара.“

Претилата, огласи, рекламирације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.”

Претилату за Србију прима Пчеларско-вођарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 12 Ф. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 60 Ф. — Неплаћена се писма не примају.

Рукописи се не враћају.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић

Штампа Српске Манастирске Штампарије. 1900. SAD 390.

